

Acésta fóia ese
cate 3 cóle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentulu se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiiu, séu prin posta
séu prin domni co-
ectori.

Nr. 8.

Brasióvu 15. Aprilie 1877.

Anulu X.

Sumariu: O lacrima ferbinte. (Urmare). — Romanulu in poesi'a sa poporale. (Urmare). — Studie dietetice populare. (Urmare). — Versulu ostasiloru. — Bibliografia.

O lacrima ferbinte.

(Urmare.)

Intr'aceste s'au apropiatu, in catu amu vediutu bine uniform'a magiara, si unu tunu unghurescu cu 4 cai; oficirulu pe carele 'lu gonea simtiemintele din laintru, a luat'o in pasi de fuga spre trup'a loru; eu cá se nu remanu singuru, l'amu urmatu. De-odata amu statu pe locu, si i-amu disu oficirului: „Domnule, mie mi se pare totu lucrulu o enigma; ungurii triumfandu vinu in frunte, dupa ei vedu o gramada de romani, in urma vei vedea si o gramada de unguri, imi respunse oficirulu; acei romani suntu prisionieri; m'asiu fi miratu fórte multu, dise elu, se póta romanii resista puterei magiara fara arme, numai cu lancile. „Stai in locu, domnule, vedu eu bine ori ba, acela in fruntea unghurilor e lancu. Te insieli, domnule; pe lanculu nu'lu vei mai vedea in fruntea óstei, dise oficirulu. Cu acésta a radicatu ochianulu la ochi, s'a uitatu lungu, lungu, l'a stersu si éra s'a uitatu. Nu'mi pociu esplicá totu lucrulu, dise si elu; in adeveru, in frunte e lanculu, ungurii dupa elu, si intr'o departare de vreo suta de pasi romanii; se pare inse cá si aceia au arme. Intr'aceea trup'a ajunsu in siesu, si nu i-amu mai vediutu pàna ce au sositu in apropierea satului. Candu s'au ivitu, amu cunoscutu pe lanculu, dara si elu pe noi, si-a strinsu calulu in pinteni si a venitu la noi. „Glückauf!“ (cu acestu ouventu se saluta Abrudenii unii pe altii), ne-a strigatu elu. Noi amu statu incremeniti; dupa aceea a continuatu unghuresce: „Ferbinte di amu avutu eri!“ Intorcundu-se càtra mine a continuatu romanesce: Frate Siultiu, romanulu e dracu, nu'i omu. Eri amu luptatu unulu contra diece. Si tu esti acuma prisionieru? l'am intreruptu eu. Ce vorbesci, amu invinsu cá totu-deauna, respunse elu. Dara trup'a aceea unghuresca ce insemnéza? ilu intrebain eu. Aceia suntu romanii cari s'au inbracatu in vestmintele unghurilor cadiutu. Numai acuma ne întieleseramu unii pe altii. Intr'aceea sosira cu totii intre strigate de vivatu, se traiesca Imperatulu! Multi romani avea câte 2—3 puscii unghuresci pe umeru; ne-amu intorsu càtra satu, unde mi-a enaratu lanculu tóta decurgerea; mi-a spusu cá ungurii au avutu unu comandantu fórte

bravu; candu au datu lancerii romani navala s'a aperatu cá unu leu; in urma l'au taiatu unu lanceriu peste capu, precumu spunu lancerii, i-a despícatu capulu si a cadiutu mortu. Lancerii indata s'au apucatu si i-au ingropatu pe toti. La comandantele au affatu unu ànelu, pe carele e scrisu gravatu: 15. Martiu 1848, si l'au datu tribunului Corchesiu. Intalnindume cu Corchesiu, mi-a aratatu ànelulu, carele era alu lui Vasváry, si asia dupa acelu ànelu s'a descoperitu prin mine, cá comandantele a fostu acelu Vasváry, care visitase pe lanculu in 1848, çarua i s'a implinitu visiunea, cà-ci e ingropatu la „Fontanele.“ Pe acestu Vasváry Pál ilu declara principele de Vindischgrätz in proclamatiunea sa din 29. Dec. 1848 impreuna cu Kossuth s. a. de „vogelfrei“ (proscrisu). Intielegundu lanculu de acésta s'a superatu si a disu: Asiu fi datu 10 ani din viéti'a mea, se'lu fiu potutu scapá viu; paguba de elu, ce omu talentatu a fostu; apoi mie imi facea o bucuria nespusa se'lu fiu vediutu si se'lu convingu, cá eu amu avutu dreptu candu i-am disu, cá romanulu nici mortu nu primesce uniunea neconditionata, si cumu-cà acela care va incercá se me supuna pe mine, va muscá in érba.

Inainte de lupt'a dela Fontanele cu 2 dile me preambulam pe malulu stangu alu Ariiesului sub padurea de bradi numita Poduri, unde intalnindupe lancu amu mersu càtra unu isvoru renumitu, cá se bemu apa. Apropiindu-me de isvoru amu observatu, cá unu omu tiene una bucata (corhanu, codru) de malaiu uscatu subt cireu, de siguru se'lu inmóia, cá se'lu póta mancá. Lancu numai decátu s'au reintorsu dicundu cá are unu lucru grabnicu, dara eu l'amu intielesu cá s'a genatu de mine, cá eu se nu vedu in presentia lui miseri'a poporului, care se luptá flamandu si descultiu; eu inse nu 'i-amu datu pace pàna candu nu a venitu la isvoru, unde ajungundu, s'a restitu càtra acelu omu: „Andi! n'ai capatatu porunca se'ti iai merinde pe 4 dile? Ba da, insa fiindu muierea bolnava, nu mi-a potutu face; unu malaiu ce'lu aveamu l'amu lasatu la copii. — D'apoi lance nu ai, cu unu paru vrei se mergi in bataia? Suntu omu seracu, cósa n'amu, bani togma nu amu. Da ticalosule, nu ti-ai potutu castigá pàna acuma vreo arma? Amu, domnule, acasa doue puscii de honvedi din batai'a

dela Abrudu, dara nu amu ce se bagu in ele, n'amu fisiaguri. Nu te supara domnule, pusca amu, voi castigá eu dela dusimánu, numai déca nu mi-aru muri biat'a nevasta si copii de fómé!

L'amu compatimitu pe bietulu omu, i-amu datu 1 fl., care'lu avému la mine.

Iancu era superatu, pentru cà eu ilu mustramu de multe ori, dicúndu'i, se dea pace glóteloru si poporului, cà e lucru peccatosu a luá pe omu dela plúgu si a'lu duce inaintea tunurilor; prin rescularea glóteloru se voru face multe escese, cari nu se voru poté impedecá, se va primesdui însusi poporul, si se va compromite bravur'a romanului, dicúndu-se cà romanulu nu sta la lupta cumu se cade, ceea ce inse dela unu omu nearmatu nici cà poti pretinde. La aceste Ianculu imi respundea, cà elu inca au fostu din capulu localui in contra purtarii resboiului in modulu acesta, au cerutu se'i dea 10,000 pusce si bani, se'si formédie elu 10 batalíone si poporul se remana in pace acasa, dara nu s'au invoitu. Nu dieu, cà-ci neamtiulu nu vrea cá dupa delbelarea magiariloru, se se téma cà tu nu vei cersí, ci vei pretinde implinirea promissiuiloru date poporului romanu, 'i respundeamu eu. — La audiulu acestoru cuvente au statu pe locu, si uitandu-se ingrijatu la mine, mi-a disu: Mei! pucina incredere ai tu in neamtiu. „Ba nici unu picu,“ i-amu respunsu eu.

Ce se atinge de bravur'a militare a romanului, dicea Ianculu, numai atata amu de a'ti respunde, cà istori'a nu se póte desmintí; in càtu e pentru arme, te indrumescu la diarietele magiare din Pest'a, unde vei poté ceti, cà gard'a nationale din Pest'a pornindu asupra serbiloru, ajungúndu in apropierea dusimanului, s'a ivitu unu serbu cu siapca rosia si a descarcatu o puscatura cá signalu; de acésta gardistii inarmati din crestetu pana in calcaie, s'au spariatu si s'au intorsu in fug'a mare, aruncandu dela sine armele si inbracamintele, ajungúndu la carale cu bagagie si munitiune, au aruncatu tóte la pamentu, s'au pusu pe cara si in cariera s'au intorsu de unde au plecatu. Foile magiare revoltate au disu cà pe viitoriu, unu omu ticalosu nu va fi insultatu de Pescovits, ci Nemzetör. In urma se nu iai pe poporu dela plugu, asta inca nu sta, cà-ci ungurii de unde au luat pe gardistii nationali dela Biharea cari inca suntu romani, déca nu dela plugu; si tocma acestia suntu cei mai buni soldati la unguri. — Totu unu asemenea romanu au fostu celu dintaiu, care au implantatu stégulu magiaru pe murii cetatei Bud'a, candu o au cuprinsu ungurii cu asaltu; acelui soldatu i-a daruitu Kosuth 1000 fl. Apoi déca 'mi aduca bine aminte, continua Ianculu, tocma dela tine frate Siulutiu, amu auditu, cà in capell'a radicata pe campulu Racosiu in memori'a luptei dela Mohaciu, se afla unu tablou representandu catastrof'a teribile; in acelu tablou se vedu tierani romani, cá nisce senidiei impartindu in drépt'a si stang'a mórte, si inaintandu printre turci pàna la comandantii loru, pe

cari apucandu'i de peptu, i-au trasu diosu de pe cai. Cugeti tu cà eu, ori poporulu suntemu mai puçinu barbati decátu aceia?

Dupa batali'a dela Fontanele intorcúndu-se romanii cu Ianculu la Campeni, amu védiutu fórte multi romani, carora le scotea glóntiele din trupu fisiculu montanicu din Abrudu, Basiliu Boeru de Scorei, care era refugiatu la Campeni. — Preambându in piatia vedu langa ap'a care curge prin satu, siediendu unu legionariu vienesu cu capulu de mórte pe pelaria si unu tunariu ungurescu. Neamtiulu luá mereu apa cu o lingura de lemmu si o dedea tunariului; acesta o bagá in gura, dara pe grumadi subt falca curgea diosu sangerósa. M'am apropiatu de ei, si am intrebatu in limb'a germana cà ce facu? Bucuri'a neamtiului, cà au datu de unu omu cu care póte vorbi; mi-a spusu cà omulu de langa elu i-au mantuitu viéti'a, de si elu n'a cerutu pardonu, si acuma ilu lecuesce, fiindu-cà e ranitu intr'unu pitioru, éra unu glontiu i s'a bagatu pe gura si 'ia esitu pe grumadi. Eu nu'lu intielegeamu, pentru aceea i-amu disu: Cumu se ceri pardonu dela elu, déca elu inca este prisionieru cá si tu? Ba nu, dise elu, acesta e unu romanu, si tocma de aceea imi pare reu cà nu potu vorbi cu elu. — Tunariulu s'a uitatu la mine, si intru o voce pe care abia o am intielesu, pentru-cà i-a fostu gur'a inflata, mi-a disu: Da nu me cunosci domnule? Eu suntu omulu acela caruia i-ai daruitu 1 fl. M'amu inbracatu in haine unguresci. Acuma si mai tare l'amu compatimitu; l'au dusu pe bietulu omu la chirurgulu Kalkher, care i-a scosu glontiuulu din pitioru, si i-a cusutu pelea la grumadiu.

Legionariulu vienesu, unu baiatu de 18 ani, plinu de focu si curagiú, a intrebatu de mine: cà óre candu l'oru trimate pe elu la Campeni? Noi ne aflamu tocmai in Campeni, i diseiu eu. Ce? satulu acesta miserabilu e Campeni? De acesta amu dusu noi atata frica si gróza? si injurá cumplitu dicúndu: Eu cugetamu cà Campeni e o cetate celu puçinu cá Dobritienulu. — Mi-a istorisitu batali'a, si cà elu singuru e prisionieru; alti ostasi unguri prisionieri nu se afla, dise elu, si cà socii lui s'au luptatu cá eroi, si cá atari au caduutu, pentru cà navalirei romaniloru cari se luptá cá férele selbatice (Raubthiere), nu au potutu resistá.

Apendice la pag. 18.

In anulu 1848 in campulu libertatei unchiulu meu a facutu memorabila propunere, cá natiunea nóstra se nu sufere a se mai numi cu numele de vlahu, care numire i s'a datu de natiunile barbare, ci se pretinda a se numi cu adeveratulul ei nume de romanu, precumu se numesce pe sine ea însusi. In urm'a acestei propuneri si a conclusului luat de càtra adunarea nationale, Maiestatea Sa a demandatu in a. 1849, cá natiunea însasi, regimentele de granitia,

precumu si individii singuratici, in acte oficiale si diplomatice, se se numésca Romani si nu Vlachi...

In anulu 1861, dupa caderea absolutismului si a sistemei nemtiesci s'au conchiamatu din tóte natiunile patriei câte 8 membrii spre a consultá asupra viitorului patriei intr'o conferintia regnicolaria la Alb'a-Iuli'a. Betranulu era bolnavu de mórte. L'amu cercetatu in Blasiu, era fórte intristatu, l'amu conso-latu; elu inse mi-a respunsu: Nu cugetá, nepóte, cá eu suntu ingrijatu pentru persón'a mea, eu suntu ingrijatu pentru natiunea mea. De 400 de ani acuma are natiunea nóstra ocaziune a'si descoperi inaintea natiuniloru conlocuitórie, inaintea tronului si inaintea Europei dorerile si dorintiele sale, si tocma acuma se lipsescu eu dela apararea sangelui meu? Asta me baga in mormentu, pentru-cá vai! me temu, tare me temu. A chiamatu pe dn. secretariu Panfilie, caruia din patu i-a dictatu cuventarea aceea epochala, pe care o cunoscú toti romanii, si care s'a publicatu in cele mai multe limbi europene. Déca voiu muri, a disu elu, celu pucinu se scia lumea si sarman'a mea natiune simtiemintele mele.

Si ce se vedi, candu era gata cuventarea, care e in gaóce de nuca istori'a romaniloru, s'a sculátu din patu. „Me ducu eu in persóna in conferintia, fia ce va vré Domnedieu.“ Ne amu miratu cu totii de elu, cá semaná mai multu unui spiritu decâtu unui omu, erá numai umbr'a de elu. In conferintia a trebuitu se'si intrerupa cuventarea de vreo 10 ori se ésa afara; dara nu s'a lasatu pana n'a terminatu. Candu a sositu acasa la Blasiu, a saritu cá unu tineru din calésca, plinu de bucuria dicúndu: „Dixi et salvavi animam meam.“

Installarea unchiului cá acelui dintaiu mitropolitu s'a serbatu in 28. Oct. 1855 cu pompa rara si stralucita, la care au participatu afara de demnitarii invitati ai tierei, multime de spectatori din tóte natiunile si confessiunile. Cu acésta ocaziune amu auditu dela protestanti marturisirea, „cá betranulu in ornatu bisericescu semaná cu unu santu personificatu.“ Asemene observare a facutu si mam'a Maiest. sale a imperatului cu ocaziunea cununiei Maiest. sale, la care a asistatu si unchiulú.

Pana la anulu 1783 episcopii si o parte a clerului portá vestminte calugaresci totu cá in biseric'a anatolica. In acestu anu s'a introdusu portulu apusénu. Unchiulu meu a statoritu si introdusu prin circulariu archierescu uniform'a care o pórtá acuma clerulu gr. catholicu intregu, si care e fara indoíela mai corespondietória, mai impunetória si totu-odata nationala.

Datele si documentele relative la acestea monografii si biografii le-amu adunatu la unu locu, cá se nu se dea uitarei, pentru-cá acelea voru avea pururea unu interesu eminentu nu numai pentru famili'a nóstra, dara si pentru acela care va compune biografi'a unchiului ori istori'a eclesiastica si nationala de pe acelu tempu.

Unchiulu meu a muritu in 7. Sept. 1867, s'a inmormentatu in 10. Sept. in diu'a sa onomastica si in diu'a nascerii mele. Df memorabila si amara.

La amentrea mitropolitulu Alesandru.

(Dupa „Federatiune.“)

Pre candu esistá inca una imperatia austriaca si aceea cu multa dibacia se indreptá de ministrulu fara portufoiu Mauritiu c. Eszterházy spre desfacere, fericitul mitrop. Alesandru in capu de iérna mersese la Vien'a spre a lucrá acolo in caus'a nóstra natiunale, cu desclinire spre a impetrá unu congressu.

Epoc'a sistarii si conchiamarea dietei clusiane venise cá unu fulgeru preste capetele romaniloru. Éca constelatiunile sub cari mitrop. Alesandru la ro-garea multora se dusesse la Vien'a.

Dupa reintórcere betranulu mitropolitu spuse pre lungu si pre largu patianiele sale din Vien'a, in audiulu mai multoru.

Intru memori'a densului, carea ni este pretiósá la toti, concede, dle red., unu micu spatiu notitieloru, ce mi-amu facutu atunci de convorbirea densului cu Eszterházy. Ea este interesante nu numai in cátu probéza animosi'a, cu care mitrop. Alesandru aperá caus'a nóstra facia cu ori-ce strainu si in ori-ce tempuri: „ci si spre caracterisarea moralei politice-diplomatice a ómeniloru, pre a caroru mana vine sórtea popóraloru.“

Mitropolitulu si-a inceputu istorisarea dela visit'a facuta la Belcredi, carele i-a disu se cerceteze pre c. Eszterházy intre 2—3 si se se intieléga cu elu, cá Mailatu nu este in Vien'a.

„Amu mersu indata dupa 2 óre. Nu l'am aflatu acasa! Intr'o alta di a tramisu, de m'a incunoscintiatu, cá intre 2—3 me va primí. Si m'a si primitu.“

Amu inceputu cu densulu unguresce. Éra elu mi-a disu: Se me ierti Escelentia, eu voiu vorbí nemtiesce, cá in limb'a unгурésca nu amu deprindere. „Me miru, cum E. Ta cá episcopu gr. cat. indrasnesci a chiamá la solidaritate pre unu episcopu orientalú. In ce primejdia poti bagá confesiunea prin un'a lucrare, cá si acést'a! Ce va se dica acést'a?“

— Unu lucru prea neinsemnatu Escelentia. La Esc. V. suntu 4 confesiuni, si candu vinu inainte ale confesiunei, fia-care tiene de dogmele sale. Dara candu suntu sub intrebare lucruri nationali, atunci toti sunteti un'a. Asia si noi, in cele confesionali tienemu de ale nóstre, aceste nu le vomu cinsti lui S. si intru aceste nu suntemu un'a, ci dórere! prea diversi. Éra intru cele nationali nimicu nu dorescu mai multu, cá solidaritatea cu densulu.

— Escelentia! ai facutu unu mare „lázitás“ cu provocarea aceea, continuá ministrulu cu asprime. Éra eu i-am respunsu:

— Eu iti multiamescu, cá te dechiari asupr'a portarii mele asia cu inim'a deschisa. Si eu asia vorbescu. La diplomatia nu me pricepu. Dara lá-

zităs-ulu acel'a, de care vorbesci, interitatiunea, in care se afla poporul romanu, nici-de cum nu vine dela mine, ci purcede in modu fórte naturale din decretulu convocatoriu la diet'a clusiana, unde tóte drepturile, ce natiunea romana a castigatu la anii 1863—4, suntu ignorate. Poti sócoti, cà natiunea nóstra, ce capetase drepturi sanctionate de monarchulu, catu s'a consternatu vediendu se redusa éra la starea umilita de „clase de poporu.“ Cà legea dela 1791 ce se ia de basa, cunósce numai 3 natiuni. Prin urmare natiunea romana este stérsa din sírulu natiuniloru indreptatíte in Ardealu, de si ea are lege noua sanctionata de monarchulu; romanulu cá romanu nu are nici unu dreptu. Din decretulu acesta proveni lázitás-ulu celu mare alu romaniloru, éra epistol'a mea catra S. e numai eflucsulu starii, in care se afla natiunea mea. Ba inca scrisórea mea e spre linistirea inimiloru: cà poporul se mai usiuréza vediendu, cà fruntasii sei pasiescu midiuocitori pentru cointielegerea si aperarea drepturiloru amenintiate.

De aci incolo s'a tiesutu discursu lungu pentru concederea conferintieloru nationali, cu care ideia ministrulu de locu nu voiá se se impace dicúndu, cà prin conferintie s'ar' cresce interitarea ánimeloru intre romani. Concederea conferintieloru ar' fi lucru fórte nepoliticu. Acolo va fi diet'a, veti merge acolo si ve veti aretá dorintiele. Asia este voi'a M. Sale. Vetii incepe dela uniune.

— „Natiunea romana nu a primitu nici odata legea aceea.“ Ea 'si are legile sale sanctionate de Maiestate, si tiene de acele.

— Ce ati facutu acolo, e numai fictio juris, cà s'a facutu extra constitutionem.

— Escelentia, diet'a dela Sibiiu s'a convocatu de imperatulu. Legile aduse intr'ins'a s'au intaritu, subscrisu si publicatu de imperatulu. Déca diceti cà legile aceste suntu fictio juris, apoi ridicati unu principiu fórte periculosu, ce va clatiná fundamentele statului. Poporul nostru are o ideia mai subluma despre domnitoriulu si lucrarile lui. Elu crede, cà imperatulu e Domnedieu pamentescu, ce vorbesce si lucra, face cá Stellvertreter-ulu lui Ddiu, cele bune spre fericirea popóraloru, cele rele spre pedepsirea loru. Credinti'a acést'a nu-i bine a o luá dela poporu spre a pune in locu-i neincrederea pana si in cuventulu domnitoriului, cà prin aceea s'ar' slabí chiaru fundamentele statului. Cum? pentru Ddiu! drépturi basate pre legi aduse intru un'a dieta, ce M. Sa serbatoresce a convocatu, ale carei concluse le-a intarítu in tempu de pace adúnca, le-a publicatu prin tóta tíer'a si le-a pusu in viétia, acele se fia drepturi fiete? Atunci, ce vomu dice de diplomele multoru nobili, de privilegiile orasieloru, de latifundiele, ce posedu nobilii? Suntu aceste tóte basate pre legi aduse in dieta? Nu suntu ele mai totu acte uni-laterali de ale corónei? Ce vomu dice de Grundentlastung? Cu ce dreptu amu luat eu si dvóstra miile pentru dessarcinarea pamentului? Au patentele

date pre tempulu absolutismului mai mare potere, decatu nisce legi aduse de reprezentantii unei tíeri si intarite de domnitoriulu ei?

Aceste si de aceste amu vorbitu cu densulu 1 1/2 óra. La urma s'a vediutu moiatu in catu-va, cà incepuse fórte aspru. Amu trecutu la diet'a dela Clusiu. Eu i-amu disu, cà obiectulu pusu spre desbatere in loculu antaiu nu este alesu bine. Uniunea s'a facutu fara scirea si contra protestariloru nóstre. Poporul nostru nu o-a cunoscutu nici odata. Si acum cu aceea se incepemu desbaterile! Acést'a nu e politica sanetósa. Poporul nostru se infióra a luá parte la una dieta de natur'a acést'a, cu atatu mai virtosu, cà si convocarea cuprinde insulta asupr'a romaniloru, dupa-ce ei nu suntu chiamati decatu sub numirea „clase de poporu,“ — si compunerea ei asia feudalistica este, precumu noi nu amu fi visatu nici odata.

— Poporul vostru e fórte interitatu.

— Pentru-ca isi teme nationalitatea, Escelentia.

Dupa aceea inca odata l'am rogatu pentru congressu. Dara sperari nu mi-a datu. Deci amu esitu dela densulu fara alta mangaiere, decatu aceea, cà i-amu descoperitu sinceru, ce amu cugetatu a fi in interesulu natiunei si alu tíerei.

Mai tardiu m'a cercetatú Belcredi si mi-a disu: „Imi pare reu, cà pre Es. Ta nu te potemu convinge de intentiunile cele bune ale regimului. Es. Sa Siagun'a s'a dusu ganz überzeugt und befriedigt.“ Ce garantia ne dati, cà drepturile natiunei romane nu voru fi atacate? Ve asecuru, nu e nici vorba, se voiésca cineva a vi-le atacá. Dorere, pre vorba nu ne potemu radiemá mai multu, dupa-ce chiaru unulu dintre ministrii M. S. imi dise, cà drepturile, ce ni s'au recunoscutu in diet'a dela Sibiiu si ni s'au garantatu prin subscrierea imperatului, suntu numai fictio juris.“

Aceste suntu cele impartesite de mitropolitulu. Éra eu nu amu adausu nimicu, din contra in doue locuri amu moderatu ceva, inse tara de a vatemá. Unu diariu mare germanu din Vien'a adusesse un'a scire despre intrevorbirea unui prelatu cu ómeni dela rud'a carului sistatu, care prelatu se fia spusu adevveri amare. Impartesirea aceea se reportá la convorbirea lui Siulutiu. — „Kol. Közlöny“ inca a facutu amintire de ea, inse desfigurandu totu, precumu i este datin'a. „Közlöny“ ne presenta pre Siulutiu mersu la Vien'a „ad audiendum verbum regium“ (cu alte cuvente: spre a capeta infruntare), mai nascocesce si un'a atera sgomotósa intre elu si Haller, carele pre atunci figurá de cancelarlu. Dara aceste suntu de ale lui „Közlöny,“ pre cari noi scimu, ce se damu, si nimicu nu compatimimu mai multu cá pre istoricii, cari necunoscéndu'lu ar' retací a se luá dupa informatiunile lui.

(Va urmá).

Romanulu in poesi'a sa poporale.

XIV. Continuare: naratiunile si legendele mitice.

(Urmare.)

De observatu e in naratiunea amintita la locul penultimu, ca mandiuu principesei manca jaratecu, ca si calulu lui Petru in „Iulian'a Cosesian'a“¹⁾ da svatu, sbora prin aeru, chiaru cumu ne naradia mitologi'a antica despre Pegasulu lui Apoline, despre calulu Xantus alu lui Achile, despre Grani lui Sigurdu in mitologi'a germana. Totu asia de mancatiosi si mari beutori suntu unii eroi ai naratiuniloru nostre mitece, p. e. Mancafieru,²⁾ afine cu Mange-fer seu Taille-fer alu Francesiloru, care natura o posede erasi si Eracle seu Hercule, alu celoru vechi, si Thor alu Germaniloru. Coifulu si sandaliele, cu cari Perseu se putea face nevediatu, le reafiamu in palari'a si manteo'a de aceea si calitate ale „Fiului respinsu;“³⁾ metamorfosarile lui Periclimenu, fiulu lui Neleu, in vulturu, sierpe, albina, furnica, pentru cari metamorfose dupa mitulu eolicu³⁾ Hercule si avu necasu pana a-lu pota invinge, le regasimu in „Draculu si invetiacelelu;“⁴⁾ care ultimul in lupta cu maestrulu seu se face deodata pesce, apoi inela pre degetulu unei principese, apoi graantiu de grau si in urma pasere. Altcumu atari metamorfosari ale fiintieloru mai ca in mitologi'a eleno-latina suntu dese si la noi; asia in naratiunile „Draculu in butea de vinu;“⁵⁾ „Dilele babeloru;“⁶⁾ „Albin'a;“⁷⁾ „Rundunic'a“⁸⁾ scl., care ultima ar fi fostu din inceputu feta, numai catu pentru una calumnia s'ar fi strafornatu in rundunea, tocmai ca la cei vechi paiangenulu, care ca feta se incumetase a emula in artea tieseturei cu Palade. In fine canele si pisica, cari animale pe tempestate se alunga la noi din casa afara, de-orace diavolulu, persecutatu cu fulgere si trasnete de Joue strafornatu in S. Elia, ar fi avendu predilectiune de a se baga si ascunde in aceste animalia, ne reamintiescu pre Cerberu dela intrat'a infernului si pisicele dedicate, ca amblatorie mai multu noptea, dieinei noptei Diane;⁹⁾ era „Pacal'a“¹⁰⁾ intre alte se baga pe curariu la unu preutu avaru si reu, cu conditiune, ca celu ce din doi se va supera mai iute pre alaltu, din pielea spateloru acelui se se taie curele, curatu ca nefericitulu satiru Marsias, candu est'a cutediase a emula cu Apoline in cantare.

Mai alegemu inca numai trei naratiuni mitice rom., pre catu de frumoase, pre atatu reproducatorie de cate unu mitu anticu p'aci completu si plinu de insemnate.

Prim'a naratiune „Mundr'a mundreloru fet'a padurei“¹¹⁾, carea termina cu tragiculu fine alu

eroinei si eroului ei, ceea la curtea imperatului, in alu carui fiu se inamoradia, devenindu la mandatulu imperatului ucisa, cest'a de superare pentru mörtea Mundrei-mundreloru amantei sale sinucidiendu-se, ne reamintiesce cutrieratori'a sorte a Antigonei rapite dela sinulu adoratulu seu Hemonu prin tat'a acestuia Creonu, carea asisiderea se sinucide la grop'a, in care era se fia ingropata de viua, era langa corpulu ei fara viueta se strapunge si sinucide si Hemonu. Ce maretie si porure neperitorie poeme creara man artistice din aceta tema: una „Antigone“ Sofocle, „Romeo si Iulia“ Shakespeare, altele altii, negraindu de pre latit'a legenda „Piramu si Tisbe;“ care inca finesce cu mörtea voluntaria a lui Piramu, ca-ci si crede amant'a mörta! Cu adeveratu avu totu dreptulu marele Schiller, candu eschiamä: „Dati-mi naratiuni mitice si istorie cavaleresci, ca in ele diace materia-lulu a totu ce e maretie si frumos!“¹⁾

In a dou'a naratiune semnalata, in „Fet'a de auru a marei;“²⁾ eroulu, alu treile fetioru si inca hebeucu alu imperatului, pleca la aventure cu una martioga rea, ce pe cale o da nutrementu unui lupu si cu svatulu si ajutorulu acestuia, rescie ceea ce nu potuse afla doi frati ai lui mai maria, cum-ca ceea ce manca merele de auru din gradin'a parintelui seu e una pasere de auru, in recompensa carei spre a o capeta eroulu trebuie se afe unu calu de auru, era in locul acestuia una feta de auru a marei, pre carea cu ajutorulu lupului o si castiga; dara celi doi frati mai mari individiosi lu-ucidu si ducu ei paserea si calulu ca plenu castigatu de densii parintelui lor; numai fet'a marei nu se misca de langa osamentele adorate ale eroului, pre care la dis'a lupului le incununa cu flori, era lupulu cu una suflare le reinviue. Nimic'a mai simbolicu decatu aceta re-inflorire, aceta cununare cu flori a dieinei pamentului primaver'a; era apoi de Apoline, dieulu sorelui, inca scimu, ca elu se chiamä la cei vechi „lupescu“ (λύκος).

Inse pre tote celalalte le intrece in privint'a intregitatei, in care fu pastratu mitulu anticu respectivu la poporulu nostru, naratiunea mitica intitulata „Florianu.“³⁾ E amirabile aceta intregitate. Care barbatu versatu in sciintie nu cunoște notabilele mitu despre Perseu? Regelui Acrisiu i se profetiesce, ca fiulu ficeii sale Danae va se-lu ucida, dreptu ce elu si inchide fii'a intr'unu fortu tare; dara Zeu si deschide cale la dens'a in form'a unei ploie de auru. Acrisiu acumu pre natulu Perseu dinpreuna cu mam'a sa Danae lu-espune intr'unu sicriu pre mare, si espusii ajungu la insula Serifu, unde domnia Polidect. Mai tardiu Perseu capeta dela dieitate sandalie cu aripe, un'a secere de diamantu si unu coifu, ce facea pre omu nevediatu. Cu ajutorulu acestoru

¹⁻²⁾ Schott o. c., pag. 184, 199.

³⁾ Hesiodu la scoliastele lui Apoloniu Rodiu, I. 156.

⁴⁻⁵⁾ Schott o. c., pag. 193, 115, 113, 283, 284.

⁶⁾ Nork Mytholog. Wörterbuch, 2, 369.

¹⁰⁾ Schott o. c., pag. 223.

¹¹⁾ Schott o. c., pag. 246.

¹⁾ Schwab „Schiller's Leben,“ Stuttgart 1841, p. 624.

²⁾ Schott o. c., p. 253.

³⁾ Schott o. c., p. 262.

taia capulu Medusei celu impetritoriu, castiga dela regele Atlante merele de auru, liberéza pre Andromed'a de unu balauru de mare, ce va se o inghitia, ucide pe ta'ta ei Cepeu si pre logoditulu ei Agenoru, ce vréu pe furisiu se o omóra; ucide mai apoi in Serifu si pre Polidectu, carele, dupa unii in legatura cu mam'a lui Perseu, ambla se ciunte vícti'a eroului. Cata coincidentia intre tóte aceste si intre „Floriantu“ alu nostru! Elu e fiulu unei fice de imperatu, pre carea parintele seu spre a o pazi de seduceri o inchide si supraveghiédia intru unu castelu, carea inse cu tóte aceste concepe din un'a beutura, ce si-o preparà inchis'a in jocaria din flori rosie miraculóse, bunaminte cumu concepuse dupa Ovidiu Junone pre dieulu Marte.¹⁾ Imperatulu maniatu 'si espune fét'a intr'una bute pe mare, pe undele carei dens'a nasce unu copilu, pre carele dupa origine-i 'lu numesce Florianu. Baiatulu indata dupa nascere cá unu Ercule dispune de una potere gigantica; naiéga cu mam'a sa si ajunge la pamentu uscatu, unde invinge si incatenédia pre unu belauru, proprietariu alu unui castelu magicu. Aici ducèndu-se elu in fiacare di la venatu, mam'a sa remasa acasa se uita din curiositate in chil'a, unde diaceá belaurulu in catusie, si ce vede? vede in loculu acestui unu june minunatu de frumosu, care nu erá altu cineva decâtu insusi belaurulu metamorfosatu prin arte magica; ea se aprinde de amóre catra densu, si de aici incolo ambii tendu a repune vícti'a lui Florianu. Mam'a se preface morbósa si cere de lécu creerii unui bouru, Florianu 'lu aduce viu; ea postesce labele unui ursu, Florianu aduce ursulu viu; ea doresce ap'a vietiei de pre muntele negru padítu de mórte, acolo inse Florianu cupriusu de unu orcanu sucumbe; dara dieinele dela laculu albu de pre muntele negru readunandu-i membrele corpului si aflandu-i ánim'a, 'lu revivifica, cumu fù si dieulu Bachu, ce-lu sfasiase Titanii, revivificatu prin midinloculu ánimei sale inca batetórie; dñele albe totu-odata descoperu eroului reinviatu tradarea. In urmare elu decola belaurulu, parascesce pre mama sa vicléna, si pornesce a cauta alte fapte eroice. — Astu modu naratiunea lui Florianu intru una parte e ceva mai defectósa decâtu a lui Perseu, intru càtu adeca Florianu prin uciderea belaurului nu elibera vreuna vergina, macaru cá si acést'a s'aru poté presupune si subsume intr'una privintia in mama sa, a carei iubire e impartita intre elu si intre belauru, càdi si Persefone scimu cá erá impartita intre lumea superna si lumea infernului; intr'alta parte inse legend'a nóstra e mai completa si mai perfecta, de óre ce pre candu Perseu odata ucisu prin Megapente apune pentru totu-déan'a, pre atunci Florianu dupa mórte-si éra invieue, aratandu astu modu invingerea, apunerea si reinviarea anuale continua a dieitatei sórelui, si prin sóre a primaverei si verei.

¹⁾ Ovidius Fast. V. 225.

Éca ce odoru nepretiuítu contienu naratiunile si legendele nóstre mitice, fia acele complete si rotundite, fia mai fragmentarie si mai pucinu miraculóse, cea ce in cursulu desvoltarei omenimei evine de comune indata ce naratiunile mitice pasiescu pe terimulu istoriei reali! Ele ne propunu in parti mai ca intréga mitologi'a romaniloru si eleniloru vechi, ba in unele conserba reminiscentie mitico-religionarie si mai primordiali, chiarú de ale poporatiuniloru primitive ariace. Si inca colectiunea, de care in prim'a linia ne sierbiamu, e facuta de straini. fóra cunoasciintia receruta a limbei, datineloru, istoriei si naturalului romanescu, cea ce nu potú se nu casiune si produca intr'insa ici-colea óre-cari defecte. Cu atatu mai vertosu trebue dara se ne simtimu impintenati a ne mantuí noi insi-ne tesaurulu acest'a de perirea, ce-lu amenintia in dilele si impregiurarile nóstre de adi. La din contra usioru se póte, cá intr'una buna deminétia se ne desteptamu, cá cu préa frumósele si suavele nóstre melodie nationali si cu altele impreuna si acésta ereditate stramosiésca, acestu testimoniu alu romanitateri nóstre, se presenta lumii civilizate cá proprietate straina.¹⁾

XV. Continuare: datinele si credentiele rom. de preste anu si ocasionali.

Datinele? Se tienu óre si datinele de poesia, anumitu de cea poporale? Nu ne sfiimu a respunde afirmativu; vedi bine cá cu conditiunea, cá poesi'a poporana se se iea aici in intielesulu ei celu mai largu. Asia este; datinele si usantiele diverse ale unei genti forma asia-dicèndu arom'a poetica in pros'a ocupatiuniloru cotidiane ale vietiei. Ele inca suntu producte ale spiritului acelei genti; in ele inca se manifesta intru una buna parte geniulu si caracterulu ei impreuna cu tóte aplecarile, pornirile, credentiele si aspirarile nutrite de dens'a pentru presente si venitoriu.

In speciale pentru noi romanii datinele nóstre poporali posedu insemnatate si valóre dupla. Un'a, cá-ci acele din punctulu nostru de vedere nu suntu alta ce, decâtu, cumu aieptaramu, nisce manifestatiuni, desi adese-ori fórté curióse si bizare, dara genuine ale spiritului romanescu, producte spirituali ale poporului romanu cá atare; alt'a, cá-ci cele mai multe dintr'insele pórtá in frunte-si timbrulu originei loru italice, si deci in acésta a loru calitate de relicuie stramosiesci se infacisiédia ochiului nepreocupatu cá totu atâte documente neinfrangibili si nerestornabili

¹⁾ Erdéiyi J. Magyar népdalok és mondák, Pest 1847, II. 364 „A kis tátos“ (mandiulu nesdravenu), naratiune mitologica generale la romanii transilvani, carea o audii inca in copilaria-mi; III. 319 „Juhász Palkó“ (pecurariulu Pauluti, „Piticotu barb'a de-unu cotu“ alu nostru cu Strimbalemne, Sférma-petre si Manca-fieru; si asia la Erdéiyi cá si la Kriza J. Vadrózsák, székely népköltési gyűjtemény, Kolozsvártt 1863, pag. 396 si urm. mai multe fragmente naratiunali mitice de invederata colóre ariaca.

ale originii noastre latine. Intru adevăru e lucru uimitoriu în gradul suprem, cându omulu pe totu pasulu da de urmă și resunetulu celor mai multe datine de ale romanilor vechi în datinele, cari romanii daciani le oserba cu scumpetate până în dioa de adi, fia în tempulu de preste anu, fia preste septemana și di, la serbatori ocașionali atâtu, câtu și cu privire la animalia, plante, fiintie atmosferice scl.

Ci se producemu în ordine câteva din cele mai batetorie la ochi și totu-odata, în privința originii lor antice latine, din cele mai nedubitate.

Datinele de preste anu le începemu cu serbatorea craciunului, serbatorea născerei sôrelui fisicu la poporale vechie etnice. Datinele romanesci din giurulu craciunului, anume colindele și colindatulu, piserelii sêu colindatorii, ce în preser'a craciunului batu prin porti cu bașiele lor calite și spargu cucurbet'a în usi'a respectivei case prin Banatu,¹⁾ „bera“ sêu ospetulu junilor a trei'a di de craciunu, donulu nucilor și pómelor la pisereli, turc'a și altele, ne reamentescu datine dela saturnaliele, dilele juvenali și calendele Ianuarie ale romanilor antici. Saturnaliele, în onorea lui Saturnu dieulu tempului și agriculturii și preste totu alu întunereculu în opusetiune cu Ianu dieulu luminei,²⁾ se începea la romanii vechi în 17. Decembre, și cu opaliele în onorea dieinei Ops, muierei lui Saturnu, în 19. Decembre, cu dilele junilor *Dies juvenales* în 21. Decembre, și cu calendele Ianuarie facea în urma asia-dicându una singura serbatore duratoria vreo două septemane. Acesta concrescere a serbatorilor se pastrădia în colindă și colindatorii nostri, cari după numire se tragu necontestabile dela calendele Ianuarie, după realitate înse dela preser'a saturnalielor, cându adeca baiatanii romani antici asisiderea porniă pe strade, batendu cu bașiele în portile caselor și strigandu: „io saturnalia!“ (la noi: „buna ser'a lui Craciunu!“ Colindatorii sêu piserelii capeta la noi daru: pome, desclinitu, nuci, pere, mere, colaceli, sementie, cea ce érași alude la dieulu semenaturelor, pome- și veniculturei, cumu și la datin'a junilor romani antici de a se jocă în dilele juvenali de a cubiculu desclinitu pe nuci, că simbolu alu fructuosității și binecuvântării manose; ei spargu în usi'a casei una cucurbeta, carea prin form'a sa rotunda întipuesce pamentulu, și deci spargerea ei va se exprime dorința, că se pornesca cój'a pamentului și se resaria în abundenția sementiele padite de Saturnu dieulu pamentului; perulu piserelilor se unge prin Banatu cu untu, pentru că canep'a se crésca și se fia môle că perulu, deci érași unu actu de cultu facia cu dieulu semenaturelor, care actu se referesce la Saturnu totu-

odata și că una reminiscenția a faptului, că idolulu sêu statu'a lui Saturnu din templulu dedicatu lui se implea cu oleu că cu unu productu din cele mai de frunte ale Latiului. Totu memori'a lui Saturnu se celebra și în orarea „plugusiorului“ îndatinata pe la craciunu și anulu nou alesu în partile transcarpatine, în carea lucrulu campului în tôte fasile sale, cumu și priirea ocupatiunilor agricole se atribue ce e dreptu „badica Traianu,“ dara care persóna istorica apriatu nu mai înlocuesce pe dieulu Saturnu. „Berea“ de a trei'a di de craciunu a junimei romane de ambe secese ne sustienù învederatu datinele romanilor vechi dela serbatorea dilelor juvenali, cându junii rom. antici, alegându-si regi sêu duci pentru conducerea petrecerii se ospetă împreuna și se petrecea cu jocuri și alte distractiuni (ludi juvenales), întocmai cumu facu și tenerii rom. moderni, alegându-si și ei pentru sustinerea ordinii vatavi; éra apoi faptul, că fetiorii și fetele alocure óspeta în numit'a di și pe betrani, ne memorédia „epulam publicum“ alu romanilor antici, ce-lu tienea după ce sacrifică și esiá din templulu lui Saturnu. În fine rol'a „turcei“ noastre sémenea că ou cu ou cu rol'a și apucaturele mascaricilor, cari la colindele Ianuarie ale romanilor vechi se mască și larvă că animalia, că babe hârce, că fete betrane scl., făcându pe strade printre privitori varie bufonerie.¹⁾

Totu pre acestu tempu, anume în preser'a anului nou amantii romani jalusi punu pe vetr'a focului înfierbentata peri de porcu bagati într'unu paiu, pentru că din apropierea au departarea lor cauzata prin fierbintela se rescia fidelitatea ori nefidelitatea amantului. Pcrii de porcu, pusi geniului divinatoriu nevediatu pe vetr'a focului, cui se nu-i aduca aminte pe lari și penati, aceste geniuri tutelari ale familiei romane vechie, alu caror altariu éra ordinarie vetr'a din casa, caror li-se proaducea că sacrificiu mai vertosu unu porcelu sêu porcu? Sub patronarea larilor stă familiile, casele și urbile, calile și cararile; de acea serbatorea larilor scutitori ai drumurilor (lares compitales, compitalia) se serbă la crucea acestor, ceea ce érași pare a fi remasu în datin'a calusiarilor nostri de a se însoci între sine la crucea drumurilor; ba remase, mi se pare, până și numirea acestor dieitati în cuventulu nostru „lariu“ („siede unu lariu pecurariu,“) ce în limb'a etrusca însemnă domnu, principe.²⁾ Pancovele, ce se îndatina romanii de pre la Fagarasiu a si-le trimite în acesta di unulu altuia, ne memorédia placint'a preparata din farina. lapte și miere, ce în Rom'a vechia o proaducea în dio'a acesta dieulu Ianu; éra fericitarile de anulu nou la noi că si aiure, unde suntu în usu, nu sufere îndoiéla ca se tragu din datin'a vechilor romani de

¹⁾ At. M. Marienescu „Saturnaliele și piserelii,“ în Famili'a 1874 Nr. 38—39.

²⁾ Hartung „Religion und Mythologie der Römer,“ II. pag. 124.

¹⁾ Du Cange, Dictionar. mediae et infimae latinit., sub v. Calendae.

²⁾ Fr. Creuzer „Symbolik und Mythologie,“ Leipzig u. Darmstadt 1842, III. pag. 563 not.

a-si trimate unulu altuia in dio'a cestiunata fice séu smochine uscate, de comune trei, invelite in frundie de olivu, postindu-si totu binele si sanatate in anulu inceputu, ceea ce se indegeta acumu prin numirea acestui donu „strena,” care in limb'a sabina insémna sanatate. Chiaru si credinti'a, cà cumu i merge omului in dio'a de anulu nou, asia i va merge preste totu anulu, se arata comune romaniloru antichi si moderni; de acea romanii véchi, cà ómeni practici ce erá, lucrá in acésta serbatóre, pentru cá se le fia de bunu auguriu, si celelalte dile ale anului de asemenea se le decura in activitate folositoria.¹⁾

(Va urma.)

Studie dietetice populare.

Diet'a junetiei, junelui, barbatului si betranului.

(Urmare.)

Juneti'a cuprinde in sine periodulu dela schimbarea dintiloru pàna la desvoltarea secuala, pentru baiatu pàna la 16, ér' pentru baiata pàna la 14 ani. Periodulu acesta se distinge prin crescerea copilului in lungu; ósele se intarescu si se apropia de perfectiune; diversitatea secului se esprima tare prin formele caracteristice, cà-ci tenerulu se distinge prin unu peptu mai puternicu, pre candu jun'a copila 'si sacrifica materialulu celu mai multu intru desvoltarea óseloru pelvelui (partiloru inferióre).

In etatea acésta trebuie pusu baiatul sub padi'a cea mai mare, cà-ci prin iritare secuale póte scapatá pré usioru in vitiurile cele mari si pernitióse, cari dau ansa la conturbarile adunci atátu in sfer'a desvoltarei corpului, càtu si a spiritului. Pericululu acesta, despre carele potemu dice, cà este latfú in tóte clasele poporului teneru, este patim'a ouaniei. Patim'a acést'a dar trebuie impededata cu ori-ce pretiu, cà-ci ea ne amenintia cu perderea celui mai pretiosu tesauru alu averei omenesci: decaderea corporale si spirituale, si in urma exterminarea totala a junimei ei.

In etatea acést'a a vietii, starea constitutionale e cea mai favorabile, si tocma acum si omulu e mai acomodatú spre intarire si desvoltare spirituale. Viéti'a acuma castiga in putere si intarire si supórta impresiunile cele mai tari, fóra de nici o dauna. Desvoltarea spirituala si corporala de acum da directiunea pentru viéti'a intréga. De aceea inse nici odata cá acum, nu se potu aduce prin o crescere rea, prin o supr'a-intetfíre a creeriloru, daune si morburi asia grele, precumu lips'a de sange, morburi de nervi, ochi, diformitati ale corpului.

¹⁾ Ovidius Fast. I. 165, 176, 185:

„Postea mirabar, cur non sine litibus esset
Prima dies. Causam percipere, Janus ait:
Tempora commisi nascentia rebus agendis,
Totus ab auspicio ne foret annus iners.“

Se cere dara, cà in etatea acést'a nutrimentulu se fia celu mai corespundietoriu; elu se nu servésca numai pentru stemperarea fómei, ci trebuie se fia alesu, abundante, cà-ci esperienti'a de tóte dilele ne invétia, cà in etatea acést'a natura 'si resbuna mai multu, decâtu ori candu altadata. Avemu destula ocaziune de a ne mirá de unele fíntie care, nu sciu cu ce semena mai multu, cu omulu, séu altoru fapturi, cari se paru a avé óre-care afinitate cu omulu. Carnea, panea, laptele, ouale si cerealiile, cafeua si thea mai slaba, dara si beutura de apa, bere mai usióra, se nu lipsésca in etatea acésta, cà-ci numai din acestea se póte construí cu succesu satisfacatoriu corpulu omenescu. Bucatele ér' au se fia sarate de ajunsu si grase, cà-ci corpulu loru are lipsa mare de ele.

Se ne ferimu inse mai virtosu in stadiulu din urma alu periodulu acestuia de nutrimentu pré abundante si iritatoriu, cà-ci intrandu acumu desvoltarea secuale in drepturile sale, pré usioru póte luá baiatulu prin vivacitate mare, o alta directiune nefericita, care duce la dorintie absurde, cugete, ba chiaru si fapte; de aici se póte chiaru deduce, cumu-cà unu nutrimentu abundante de carne destépta in omu desvoltarea secuale pré de timpuriu. Cine nu cunósce fapturile cele palide, in faci'a caror'a marc'a fóra-de-legiloru este imprimata pentru vecii veciloru! In locu de a merge la scóla, de a-si adapá spiritulu in sciintia devenindu prin aceea folositori omenimei, sermanii de ei pica prad'a patimiloru si a tuturoru urmariloru triste.

Etatea juniei e periodulu acela alu vietii, ce se incepe cu desvoltarea puterii secuale si dura pana la incetarea crescerei corpului; ea este periodulu cócerei trupului. Tóte organele capeta unu aventu puternicu si omulu ajungundu in stadiulu ultimu alu desvoltarei sale isi astépta destinatiunea si misiunea sa. Etatea acésta cuprinde la barbati anii 16—24, ér' la femei 14—20. Aici mai intimpinamu o desvoltare progresiva a corpului, voce puternica si sonora. Mintea e cópta, fantasi'a cu aripe puternice si judecat'a agera.

Nutrimentulu in etatea acésta se fia puternicu, cà-ci atractiunea tieseturei corpului asupra sangelui si nutrimentelor, din care se compune, este puternica. Carnea, panea, laptele, ouale si surogatele loru nici in etatea acésta se nu lipsésca; si de óre-ce la junele venitoriu temperatur'a este mai iute, asia trebuie ingrijitu, cá se se provéda cu nutrimente mai recoritóriu, cumu suntu pónele, legum'a, ap'a, acrima. — Pentru virginele tenere éra se fia nutrimentulu fóra iritamentu, nutritoriu si usioru de mistuitu, se contiena grasime si sare suficiente, se 'lu mance in tempuri regulate, fiindu mestecatu bine. Dintre beuturi se recomanda ap'a séu celu multu pucina bere, inse nici decâtu cafea, thea, vinu. Apetitului pentru obiecte deosebite, cumu e d. e. varulu, se nu se satisfaca nici decâtu. Déca pre langa acestu

nutrimentu corespundietoriu se va ocupá si mintea si corpulu intr'o mesura receruta, atunci desvoltarea armonica regulata a toturor partiloru va deveni bucuri'a si placerea teneretiei, atunci cu totu dreptulu se póte dice: „si-a petrecutu utile si dulce dilele din teneretie.“

Venimu acumu la periodulu barbatului, prototipulu estremei desvoltari a omului, a acelei etati, care pentru barbatu dura dela 24—60, éra pentru femeia dela 20—50 ani, si in care un'a dintre missiunile principali dictate dela natura e de a se ingriji pentru propagarea generatiunei omenesci. Insusirile corporale si spirituale si-au ajunsu mactim'a lor desvoltare si potere; diferinti'a intre barbatu si femeia domnesce acuma, cá nici odata. Muschii puternici, ósele tari, profilulu corpului espresu, vocea puternica, perulu desu pe corp, i dau unu curagiu mai inaltu, i marescu simtiulu despre poterea lui fisica; de acolo vine, cá pentru elu nimicu nu e imposibile, de acolo facultatea omnipotentii lui, pentru totu, unde se pre-tinde curagiu, potere si vointia. Etatea acésta é' se póte impartí in done parti. In cea dintai se de-~~stinge~~ corpulu prin labilitate, elasticitate si potere, prin fragedimea spiritului si a vointiei. In stadiulu alu doilea corpulu si perdé din frumseti'a sa si devine prin ingramadirea de grasime mai grosu si rotundu. Corpulu conservatu bine se póte padí de imbetranire temporaria si sustiené in vigórea sa; de a-~~ceea~~ ~~trebuie~~ se-i oferimu ~~tóte~~ ~~conditiunile~~ de o vita-~~litate~~ ~~poternica~~. Pre langa nutrimentulu corespundietoriu se-i damu si ocupatiunea spiritului si a trupulu acomodata.

In periodulu barbatului observamu, cá escretiunile corpului se afla intr'unu ecuilbriu cu cuantitatea nutrimentului, corpulu nici nu cresce, nici nu descesce. Lips'a lui de mancare se póte mesurá dupa poff'a lui, care este mai rara decâtu mai inainte, si care éra se póte stemperá mai curendu. Ecuilbrulu corpului pré usioru se póte tiené, déca omulu nu mananca mai multu, decumu i cere poff'a. Mancandu mai multu, decâtu póte portá, pré usioru se nasce unu feliu de acumulatiune in totu corpulu, care conturba activitatea lui intr'unu gradu cu lips'a de sange si cu alte conturbari in nutrire. Corpulu se grama-desce cu grasime si asia se nascu acele panteci grase, care impedece placerea cugetarii si cari rapescu muschiloru facultatea de a poté veni in miscare. De aci se nascu acele fiintie, cari ingrópa cu totulu poterea si facultatea spiritului, si care aducu in fine impregiurarea, cá omulu se fia dedicatu mai numai placerei corpului.

Dela regul'a acésta espusa in genere se face abatere prin considerarea diverselor caractere si temperamente ale omului, cari fiindu atátu de varie si numeróse, nu se potu pertractá in modu mai detailatu. Atata se póte amentí, cá din ce e temperamentulu mai viuu, din ce procesulu vitale este mai acceleratu cu atátu astfelu de ómeni au si lipsa de nutrimentu

mai desu; au inse de a se feri de acelea nutrimente, cari i aducu in iritatiune, asia d. e. pane grea, leguminóse, vinu, rachiu, catea, thea; nisce substantie, prin care circulatiunea devine mai iute si puternica, care producu congestiuni la capu, prin care pelea si cu deosebire faci'a devine mai rosia. Legumele, pómele, ap'a, acrimea ajuta multu la astfelu de ómeni iritaveri.

Nutrimentulu iritabile espusu mai susu, spirituosele si aromaticele se nimerescu mai bine pentru acele temperamente, cari din caus'a stomacului slabitu, a formarei grele de sange inclina tare spre melancolia. Carnuri si supe de tóte speciele de animale, vinuri puternice, catea si thea, cari intetiescu stomaculu si acceleréda procesulu vitale, contribuescu multu la influinti'a salutaria asupra dispositiunei si caracterului.

Nutrimentele acestea din urma se potu recomandá mai departe si acelu nature, prin care se distingu in genere flegmaticii: depresiunea creeriloru si a muschiloru, mistuirea trandava si formarea grea de sange suntu acele momente, care ceru vinulu poternicu, aromaticele, carne fripta.

In fine déca privimu periodulu betranului, ni se manifesta in elu incetarea functiuniloru secuali si intrarea decrepiditati corporale. Periodulu acesta nu se póte precisá cu tóta siguritaea dupa ani, totusi se accepta pentru barbati anulu alu 60-lea, é' pentru femei anulu alu 50-lea cá inceputulu lui. Déca mai voimu a adoptá si unu stadiu alu doilea alu ei, betranetiele cele adeverate le transpunemu dupa an. alu 70-lea. In etatea acésta peru poterile spirituali si de multe-ori si cele morali, pentru-ca diversele organe prestatórie denéga ori-ce servitiu. Pelea este increfta, ochii si templele decadiute. Rigiditatea óseloru si debilitatea muschiloru, de alta parte éra incetarea cugetarei si a memoriei suntu semnele mai invederate, cá corpulu ia o metamorfósa regresiva si cá esistenti'a sa nu are se mai dure multu. Se nu ne miramu dara, déca si escretiunile corpului incéta de a fi totu cele de mai inainte dupa cualitate si cuantitate. Cumu-cá procesulu vitale a devenitu mai incetu, ne documentéda impucinarea espirarei de acidu carbonicu si a formarei de materia urinaria. Asia incetu slabesce si receptivitatea pentru tóte impresiunile palpabile si spirituale si memori'a numai reagéda nici asupra iritamentului celui mai poternicu. Asia corpulu slabesce pe di ce merge, vedemu numai de-odata, cá machin'a lui stagnéda si cá faci'a vietii se stinge pentru toti vecii. — Ajungerea unei etati adance depinde numai dela jurstarile, in care au traitu omulu mai inainte. Déca cineva n'a fostu cercetatu de morburi, séu a dusu o viétia necajita, lipsita de midiolóce, si éra n'au comisú abusuri si escese in lucru, mancare si beutura, precumu si in venere, n'a veghiatu nopti intregi, acela de securu, cá va ajunge betranetiele cele mai adunci. Pentru fiacarele, ce doresce o viétia lunga, fia-i pururea inaintea

ochiloru devis'a: „Tiene mesura intru tóte si traiesce regulatu.“

Datorinti'a dietei precumu si a dieteticei e dara, cà in càtu i sta in potere, se impedece procesulu regresivu, se sustiena firulu vietiei pana la cele mai adunci betranetic. Spre acestu scopu trebue se se respectedie totu aceea dieta, pre care amu vediut-o aplicata la cei flegmatici si melancholici, ca si aici poterea mistuirei e debilitata si fóra óre-care impulsu. De si apetitul e pucinu intetftu, totusi trebue se-i oferimu nutrimentu, carele se constea din supa, carne, oua, friptura, leguma tenera si dulce; carnea se fia mai multu macra (muschi), totu ce e solidu se se pisedie meruntu, potendu-se mestecá mai usioru; painea alba se se prefera celei negre. Vinulu vechiu, berea puternica, cafeu'a, aromaticelé in mesura mai mica suntu midiolócele cele mai eminenté pentru prosperarea betranetieloru si intetfrea apetitului. Betranului nu-i este permis a manca pré multu, de órece e constatatu, cà multi betrani moru numai din simpla càusa, cà mananca prea multu; asisiderea si sér'a dupa posibilitate se recomanda abstienerea dela mancare. O ugina scurta e de ajunsu.

Die'a femeiei.

Femei'a se deosebesc de barbatu prin mai multe insusiri caracteristice. Abstragundu dela constructiunea corpului ei, ce atara de diferinti'a secsuala se manifestédia prin muschi si óse gingasie, prin unu pelve mai largu si prin grasime mai multa, de unde provinu si formele ei rotunde; abstragundu dela relatiunile ei psihice, precumu este sentimentalitatea, ánim'a cea nobila si patienti'a ce o caracterisédia atátu de tare, aflamu in ea procesulu vitale mai retardatu. Poterea decimata a muschiloru, precum si activitatea mai asediata a creriloru suntu urmarile naturale ale unui procesu mai móle si raru.

Aflamu mai departe, cà secsulu femeiescu este inzestratu cu o iritabilitate mai mare decâtu barbatulu, unu ce carele pretinde in dietetic'a sa tóta considerarea.

Din tóte acestea urmédia, cà surogatele pentru femeii au se se ofera in mesura mai mica, decâtu pentru barbatu. Unu procesu mai retardatu nu póte consumá in acelasi tempu totu acea cuantitate, pre care o consuma unu altulu cu poteri potentiate.

Esperienti'a ne invétia cu privire la femeia, cà beuturi si mancari mai pucinu nutritórie séu cele bine nutritórie in mesura mai mica, suntu de ajunsu pentru a sustiené unu bilantiu satisfactoriu in corpulu femeiei. Asia dar nu e o vanitate a secsului femeiescu, ci este o consecintia naturala, déca la mésa mananca mai pucinu decâtu barbatulu.

Iritabilitatea femeiei ér' aduce cu sine, ca ele se aléga in càtu-va nutrimentulu. Le vedemu deci cu totu dreptulu ferindu-se de aromatice puternice si de beutura iritatória. Minune inse, cà de si cafeu'a si the'a representa in gradulu celú mai mare substan-

tiele iritative, totusi ele suntu acele beuturi, pre care secsulu frumosu le prefera mai multu decâtu pre altele. Totusi aceste substantie se recomanda si pentru secsulu frumosu, dara in mesurile cele mai mici.

De si femeii'a in genere se distinge prin consumptiune pucina de nutrimentu, vedemu din contra la femeii'a grea, cà apetitul ei s'a urcatu la unu gradu insemnatu, ceea ce se intielege pré usioru, déca consideramu, cà din sangele ei se mai nutresce si fructulu pantecelui ei, carele pe di ce merge tota mai mari dimensiuni ia.

Detragerea nutrimentului ei nu ne este dara permisa, din contra elu se fia suficiente mistuitoriu si nutritoriu. Despre cualitatea nutrimentului ei potemu afirmá, cà femeii'a gravida se remana la nutrimentulu si obiceiurile ei de mai inainte; se se ferésca de nutrimentu greu mistuitoriu, de nutrimente prea aromatice, precumu de beuturi inferbentatórie. Ingrenarea stomacului, cu deosebire sér'a, are se se evite cu tóta scrupulositatea. Poftele deosebite la soiulu acesta de femeii au se se satisfaca numai dupa posibilitate, séu candu ele nu suntu in detrimentulu graviditatii, inse se nu créda nimenea, cà neimplinirea poftei loru ar aduce óre-cari scaderi mamei séu copilului, dupa cum dominédia credinti'a acést'a in tóte clasele societatii omenesci.

Déca ne permitemu in capitulu acesta a ne intinde cu observari si asupr'a celorlalte regule dietetice, cari suntu prescrise asupr'a vietiei rationali a unei femeii gravide, fia-ne iertatu a observá, cà fi-tóri'a mama are se observedie cu cea mai mare scrupulositate regulele curatieniei corpului in procurarea de aeru curatu. In totu tempulu graviditatii are se se scalde adese-ori in apa calda, precumu si de a face comotiune in aeru liberu si curatu. O viétia si-dienda, precumu si de alta parte intetfrea mare trupésca potu aduce scaderile cele mai mari cu sine. Vestmentulu éra se fia comodu si se se observe de regula, cà imbracarea prea strinsa póte se fia numai periculósa.

Pentru incungiurarea doreriloru de títia cu oca-siunea laptarei se recomanda spalarea loru si a mu-curiloru cu apa rece si cu substantie spirituóse, ceea ce se se repetiésca pe fia-care di de 2—3 ori, cu deosebire in lunile din urma ale graviditatii.

Dietetic'a spiritului inca e de unu mare folosu pentru femeia, si i se póte satisfaca mai avantajiosu prin o dispositiune placuta si indestulita.

Pre candu in dilele prime dupa nascere se pre-tinde, cà nutrimentulu se fia usioru si mai pucinu satiosu (numai fluiditati), de óre-ce mancaru abundanta prea usioru póte aduce dupa sine morburi periculóse, se recomanda pentru mai tardiu mancare mai consistenta, precumu e d. e. carne, lapte, oua, zacharu, mancari de faina, de óre-ce tóte acestea contribue la fabricarea suficiente a unei specie bune de lapte. Noi scimu prea bine, cà in lapte e representatu albuminulu, grasimea si zacharulu, scimu cà

albuminulu vine din carne, lapte si óua, scimu, cà untulu vine directe din grasime, amilù séu zacharu; zacharulu cá atare 'lu aflamu ér' in amilulu séu zacharu; éra sarfle minerali in tóte nutrimentele omului; nu ne vomu mirá deci nici decumu, déca afirmam, cà pentru producerea de lapte bunu si abundante se pretinde nutritia cu nutrimentulu celu mai bunu. Din contra, nutrimentu defectuosu aduce cu sine influentia negativa asupra productiunei laptelui in tétia.

Déca inse numai nutrimentulu celu bunu e in stare a produce si in peptulu mamei laptele celu mai aptu pentru prosperarea copilului, atunci urmédia de sine, cà si mam'a se evite ori-ce substantia neapta, care aru poté fi defectuósa pentru densa si pentru copilulu ce 'lu laptédia. Asia ea se se padiésca cu deosebire de otietu si de tóte pómele acre, cà-ci acestea prea usioru potu se impucinedie laptele si se'lu face mai puçinu nutritoriu.

Candú inse mam'a nu e in stare de a-si laptá in sa-si puçinu copilulu ei si s'ar inlocuá functiunea acésta priá a dóica, atunci trebuie cu ori-ce pretiu se tienemu pre femeia acésta in cea mai deplina sanatate. Spre acestu scopu se recere, cá se fimu cu cea mai mare atentiune, se nu o scótemu nici decumu din obiceiurile ei de mai înainte. Avendu de a face cu o tierana, se nu credemú nici decumu, cá, dându-i mancarile cele mai bune, cu care ea inse n'a fostu dedata, vomu capetá in proportiunea aceea si laptele doritu; din contra prea usioru ne vomu vedea insielati in asteptarile nóstre si vomu capetá in locu de prosperare a copilului numai morburu continue, in urm'a caroru sugatoriulu are se suferi viétia sa intréga. Se ne facemu deci de regula, cá se tienemu dóica catu se póte de acuratu in relatiunile ei de mai înainte; se ne ingrimu numai, cá nutrimentulu ei se fia suficiente si nutritoriu; atunei de securu, cà vomu aflá aceea ce cautamú si ne vomu ajunge scopulu pre deplinu. Atunci copilulu nostru va poté fi asia, dupa cumu numai si-au potutu inchipuá asteptarile nóstre si ánim'a iubinda parintésca.

(Va urma).

Versulu ostasiloru.

Pentru tíera si-imperatu
Totu voiniculu e 'nfocatu,
Si viétia damu ori-care
Dela micu pâna la mare.
Fia sóre, fia plóia,
Noi mergemu de buna voia,
Fia diua, fia nópte,
Noi suntemu gata cu tóte.
Toti suntemu copii de munte,
Si vomu fi ostasi de frunte.
De mórte nu ne e frica,
Dusimanu'lu facemu nimica.

De-a veni i-omu da pe pele,
Si de ori-ce nevoi grele
Pre 'imperatu 'lu vomu scapa,
Tíer'a bravu vomu apara.
Cine vre se ne cunósca,
Via numa-asupra nóstra,
Ca asia 'lu vomu scarpina,
De n'a aita catu lumea.
Noi juramu lui Dunnedieu,
Cà vomu sta toti cá unu leu,
Si ne-omu bate pe 'ntrecute,
Fia in siesu, fia la munte.
Via glóntiele cá plóia,
Noue nu ne strica voi'a,
Sune tunurile tóte,
Cà nu ne pasa de mórte.
Noi vomu sta 'n focu voinicesce,
Si ne-omu bate barbatesce,
Cà se vedea ori si cine,
Ce sange ne curge 'n vine.
Frundia verde de aluna,
Tíer'a nóstra scumpa 'i buna,
Ea astépta dela noi,
Se fimu harnici in resboiu;
Candú in ea ne-omu intorna,
Mandrele ne-oru saruta,
Si lumea ne-a lauda. *)

Suave, Iuniu 1866.

G. POPP,
Locotenente prim.

BIBLIOGRAFIA.

Partea II. a Gramaticéi romane, adeca Sintactic'a, compusa de dn. canonicu prepositu Timoteu Ciparin, premiata de Societatea academica romana, a esitu de sub tipariu. Delegatiunea Societatei academice a defiptu pretiulu Sintacticeii asia de scadiutu, in catu se te miri, déca din vendiarea intregéi editiuni voru esí macaru spesele tipariului. Pretiulu unui esemplariu este numai 2 florini v. a. aici in imperiu, éra in Romani'a 5 franci. Depositoriulu principale pentru Sintactica este in Blasiu la dn. profes. gimn. I. M. Moldovanu, unde fusese si partea I., din care abia se mai afla puçiné esemplarie.

Dieci de ani se audia pâna acilea manifestandu-se dorinti'a literatiloru nóstrii dupa Sintactic'a limbei; in mai multe casuri stilulu originale reu, traductiu-

*) Acésta posesióra compusa si impartita la fetiori numai cu câteva dile înainte de mórtea gloriósa a auctorului ei intem-plata la Custozza in 24. Iuniu, se aflá mai de curendu conserva-ta intre charthiile celui mai bunu amicu alu seu si camaradu de arme. Iti facuramu locu acilea cu atátu mai virtosu, cà-ci diu parte-ne simtimu adesea profunda dorere sufletésca de câte-ori cugetamú, ce puçinu se conserva la noi memori'a ostasiloru no-strii, cari si-au sacrificatu viétia pe campulu de onóre. Red.

nile si mai rele, disordinea mai fõra esemplu in aplicarea interpunctiunilor si multe alte defecte ale scrierei era escusate cu necunõscerea regulilor sintactice ale limbei nõstre. Tõta natiunea cerea Gramatica si Sintactica. Veni Alesandru Ioanu I. Domnulu cu incurajarile sale, veni Zappa nemuritoriulu cu premiele sale brilante de mii de galbini. Se fundã Societatea academica romana cu conditiune principale, cá se dea natiunei Dictionariu si Gramatica (I. si II). Trecura si preste acõsta diece ani cá diece dile, intre lupte fõrte grele, despre care natiunea este inca prea puçinu informata. Acea societate publicã mereu dela 1869 incõce premie in sume precumu nu se prea vedu nicairi la natiuni de tali'a nõstra. In locu de concurenti la premie se aratã pe scena numai una cõta de criticastrii, cu Max Müller subtiõra, sçu si fõra de acela, era in locu de critice demne de õmeni eruditi si seriosi, scõsera cãte una farsa de teatru. cãte una caricatura in foi satirice si alte frivolitati, cu care 'si petrecu õmenii cari n'au altu-ceva de lucru. In fine societatea academica a reusitu a pune man'a si pe unu operatu de sintactica, unulu singuru dupa atãtea incercari. Dara ce operatu? Fructulu unui studiu intensivu de ani 50.

Planulu de invetiamentu pentru scõlele poporali in districtulu consistoriului romanu ort. din Aradu. Aprobatu cu decisiunea consistoriala de datulu 10. Ian. st. v. 1877 Nr. 66/1 scol. Aradu 1877. 8º, pag. 71.

Reportu generale istoricu, despre activitatea societatii „Petru Maioru“ a junimeii romane din Budapest'a, dela infiintiarea ei panã in presente, cetitu in siedinti'a generale din 12. Iuniu 1876 prin secretariulu societatii Petru Iliesiu. Budapest'a 1877. Acõsta brosiurica se vindu in folosulu fondului societatii in pretiu de 30 cr. 8º, pag. 42.

Triumfulu adevèrului contra ratacireii Craiova, tipografi'a nationale Theodoru Macinca si Ralian Samitca, 1877. 8º, numai 14 pag. Acõsta voiesce se fia una specie de apologia (aparare) a clerului romanescu in contra furiõseloru atacuri ale dlui Al. Sihleanu, deputatu si vicepresedente alu camerei legislative. Scandalulu causatu de dn. Sihleanu in ern'a trecuta este fõra esemplu in Romani'a, era apararea clerului, chiaru si cea din senatu pronuntiatã de catra mitropolitulu Moldaviei, pana acuma nu a potutu satisface pe nimeni. Cu totulu altele trebue se fia armele clerului contra inemiciloru religiunei positive si a hierarchieii, intru o tiãra subminata de idei si doctrine care de care mai bizare si mai estravagante.

Concursurile publicate in a. tr. de catra societatea academica romana. De si acelea concursuri s'au publicatu in mai multe diarie, totusi se afla cu cale a mai reflecta la ele, de si mai in scurtu, in decursulu acestui anu. Conditiunile specificate cu de a meruntulu se potu vedé mai cu indemana in Analile societateii academice, publicate pe a. 1876.

Idealele studentulu romanu. Cuventu pronuntiatu la serbatõri'a S. Sofii, patrõnei gimnasiului rom. din Brasiovu, de Ioanu Popea, prof. gimnasialu. Recomendamu cu totu de-adinsulu tine-rimei romane acõsta brosiura, plina de sfaturi bune, scrisa intr'unu stilu frumosu si cu o limba corecta. E adevèratu, ca ea consta numai din 25 de pagine, dara contine idei sanatõse si invetiaturi cãtu se põte mai folositorie pentru ori-ce studentu romanu, care se silesce se-si implinõsca cu esactitate si cu conscientiositate tõte datorintiele ce-i suntu impuse. Brosiur'a se põte procurã dela insusi auctoriulu, domiciliatu in Brasiovu si profesoru la gimnasiulu rom. de aci.

Unu opu nepublicatu. Vechimile Jidoviloru, de vestitulu istoricu jidovescu Iosifu Flaviu, s'au gasitu in traductiune romanõsca. Manuscriptulu se afla in posesiunea dlui I. Al. Lapedatu. Timpulu, candu s'a facutu acõsta traducere, cade pre la finea secolului alu 18-lea si pre la inceputulu secolului alu 19-lea. La finea volumulu ultimulu se afla numele popei Lebu din Brasiovu, dinpreuna cu dat'a 1805. Mai remane acumu se scimu, dõca acestu Lebu a fostu numai copistu sçu chiaru traducatoriu? Traductiunea e destulu de importanta din punctu de vedere alu limbei. Pros'a romana aru castigã multu prin publicarea acestui opu.

Din Istori'a regimentulu II. romanescu granitariu (Nasaudu) publicatu in an. 1874 se mai afla esemplarie la tipografii editori Rõmer & Kamner in Brasiovu cu 60 cr. si se potu trage mai bine de a dreptulu prin posta, sçu si prin librarii.

Dictionariulu unguurescu-romanescu, compusu de Georgiu Baritiu. Brasiovu 1869, form. 8º mare, 41 cõle, se afla depusu spre vendiare la librariile din Brasiovu, Sibiu, Clusiu, Lugosiu, Temisiõr'a, Aradu, M. Sighetu, cu pretiulu originale ficsu 3 fl. 70 cr. leg. tiõpenu cu piele, si 3 fl. 20 cr. v. a. leg. usioru.

Erata. In Nr. 6 pag. 62 a Transilvaniei in locu de Todoru citeasca Fodoru.